

Nr 23.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning om undantag från tillämpningen av förordningen den 25 juli 1912 angående särskild skatt å majs, utländsk potatis samt maniokarot och andra väsentligen lika stärkelserika, tullfria utländska ämnen, använda vid tillverkning av stärkelse; given Stockholms slott den 17 januari 1919.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen att antaga närlagda förslag till förordning om undantag från tillämpningen av förordningen den 25 juli 1912 angående särskild skatt å majs, utländsk potatis samt maniokarot och andra väsentligen lika stärkelserika, tullfria utländska ämnen, använda vid tillverkning av stärkelse.

De till ärendet hörande handlingar skola riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas.

GUSTAF.

F. V. Thorsson.

Förslag

till

förordning om undantag från tillämpningen av förordningen den 25 juli 1912 angående särskild skatt å majs, utländsk potatis samt maniokarot och andra väsentligen lika stärkelsERIKA, tullfria utländska ämnen, använda vid tillverkning av stärkelse.

Härigenom förordnas, att bestämmelserna i förordningen den 25 juli 1912 angående särskild skatt å majs, utländsk potatis samt maniokarot och andra väsentligen lika stärkelsERIKA, tullfria utländska ämnen, använda vid tillverkning av stärkelse, icke skola äga tillämpning, i vad de avse andra ämnen än dels utländsk potatis, dels ämne, som innehåller utländsk potatis.

Denna förordning träder i kraft den 1 mars 1919 och gäller tillsvidare till dag, som av Konungen bestämmes, dock ej längre än till den 1 mars 1920.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 17 januari
1919.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena HELLNER,
Statsråden: PETERSSON,
 SCHOTTE,
 PETRÉN,
 NILSON,
 LÖFGREN,
 friherre PALMSTIERNA,
 RYDÉN,
 UNDÉN,
 THORSSON.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Thorsson anförde härefter:

»I en till 1917 års riksdag avlåten, den 14 april nämnda år dagtecknad proposition, nr 203, föreslog Kungl. Maj:t riksdagen att antaga ett vid propositionen fogat förslag till förordning om undantag från tillämpningen av förordningen den 25 juli 1912 angående särskild skatt å majs, utländsk potatis samt maniokarot och andra väsentligen lika stärkelsserika, tullfria utländska ämnen, använda vid tillverkning av stärkelse, så lydande:

Härigenom förordnas, att bestämmelserna i förordningen den 25 juli 1912 angående särskild skatt å majs, utländsk potatis samt maniokarot och andra väsentligen lika stärkelsserika, tullfria utländska ämnen, använda vid tillverkning av stärkelse, icke skola äga tillämpning, i vad de avse andra ämnen än dels utländsk potatis, dels ämne, som innehåller utländsk potatis.

Denna förordning träder i kraft å dag, som Konungen bestämmer, och gäller tillsvidare till dag, som likaledes av Konungen bestämmes, dock ej längre än till den 1 mars 1918.

Enligt nämnda förordning den 25 juli 1912 skall en särskild skatt av 8 öre utgå för varje kilogram vid tillverkning av stärkelse använd majs eller ämne innehållande majs, utländsk potatis samt maniokarot och därmed jämförliga ämnen, med vilka åsyftats bland annat tapioka-, kassawa- och arowrot. Skatten har tillkommit i syfte att förekomma, att man till men för den inhemska potatisodlingen komme att vid stärkelsefabrikationen inom landet i större omfattning övergå till användning av utländska råämnen.

Kungl. Maj:ts ovannämnda proposition den 14 april 1917 föranledes av en utav Aktiebolaget Svenska Stärkelseintressenter genom skrivelse den 7 november 1916 gjord framställning om upphävande tillsvidare av förordningen den 25 juli 1912. I nämnda skrivelse hade bolaget framhållit, att det med hänsyn till den rådande bristen å potatis borde genom ifrågavarande skatts borttagande beredas möjlighet att för tillverkning av stärkelse använda majs, varigenom vunnes, förutom avsevärda fördelar för tillverkare av stärkelse och de många viktiga därav beroende industrier, den förmånen, att avsevärda kvantiteter potatis kunde komma konsumtionen till godo. Därtill komme, att vid användning av majs vid stärkelsefabrikation cirka 40 procent av majsquantiteten och cirka 60 procent av majsens fodervärde återvunnes i avfallet.

Över bolagets berörda framställning hade kommerskollegium och lantbruksstyrelsen den 19 december 1916 gemensamt avgivit infortrat utlåtande och därvid anförde: »De skäl, som föranledde tillskapandet av ifrågavarande skatt å majs, kunna under nu rådande förhållanden icke åberopas för ett bibehållande av skatten. Tvärtom synes situationen på livsmedelsmarknaden hava utvecklat sig så, att man torde böra söka främja användandet av majs för stärke- tillverkningen för att låta potatisen till så stor del som möjligt komma till användning som matpotatis. Bristen på stärkelse torde dessutom redan nu vara så kännbar, att ett underhjälpande av tillverkningen av stärkelse framstår såsom önskvärt. Då, enligt vad ämbetsverken inhämtat, ifrågavarande skatteförordning icke hittills varit i tillämpning, torde ett suspenderande av förordningen icke heller ur budgetssynpunkt möta något hinder. På grund av vad sålunda anförts få ämbetsverken tillstyrka, att Eders Kungl. Maj:t måtte vidtaga åtgärder i syfte, att skatten å majs, använd vid tillverkning av stärkelse, varder upphävd tillsvidare under år 1917.»

Kontrollstyrelsen, som jämväl hördes i ämnet, tillstyrkte i sitt

den 10 februari 1917 avgivna utlåtande framställningen, men erinrade tillika, dels att skäl syntes kunna förekomma att tillsvidare upphäva den särskilda skatten ej blott å majs utan även å övriga ännen, varå enligt berörda förordning den 25 juli 1912 skatt skulle utgå, med undantag av utländsk potatis, dels ock att det torde böra inrymmas befogenhet för Kungl. Maj:t att pröva och avgöra, huruvida och under vilka tider ifrågavarande särskilda skatt borde upphävas, dock ej för längre tid än intill den 1 mars 1918. Kontrollstyrelsen meddelade slutligen, att i slutet av år 1916 för första gången anmälan gjorts om påbörjande av stärkelsestillverkning av majs vid Lyckeby i Blekinge län.

Vid föredragning i statsrådet av berörda ärende yttrade dåvarande chefen för finansdepartementet, statsrådet Carleson följande:

»De i ärendet hörda ämbetsverken hava således icke haft något att erinra mot ett provisoriskt suspenderande av ifrågavarande skatt, med undantag av vad den gäller utländsk potatis. Även mig synes en sådan åtgärd väl motiverad under nuvarande förhållanden, då den inhemska potatisen i första hand bör användas till människoföda och den fabriksmässiga tillverkningen av potatisstärkelse med hänsyn härtill också är förbjuden, varför skattens uppgift att skydda en sådan tillverkning är för närvarande förfallen. Å andra sidan bör, så länge någon för den inhemska potatisodlingens intressen skadlig konkurrens därmed icke skapas, intet särskilt hinder läggas i vägen för det, som kan egga den enskilda företagsamheten att med användande av utländskt råmateriel uppdriva produktionen av den för många viktiga näringar behöfliga stärkelsen. Visserligen har nyligen beslag blivit lagt å den inom landet befintliga majsens, men härav träffas icke den vara, som därefter importerar. Den föreslagna skattefriheten kan måhända i sin mån uppmuntra till import och synes mig också därför lämpligen böra medgivas. Då den, som jag finner riktigt, begränsas till högst den 1 mars 1918, kan den ej heller under instundande odlingsperiod verka hämmande på lusten till odling i så stor skala som möjligt av potatis inom landet. Lämpligt synes under alla förhållanden vara, att Kungl. Maj:t får i sin hand att bestämma såväl dagen för skattefrihetens inträdande som ock dess upphörande före nämnda dag, då den i alla fall skulle upphöra. Såsom de hörda ämbetsverken erinrat, har skatten hittills icke inbragt statsverket några inkomster, vadan någon minskning i hittills beräknat skattebelopp icke heller av skattefriheten skulle följa.»

Riksdagen anmälde i skrivelse den 5 juni 1917. nr 244, att riksdagen bifallit propositionen.

Den 25 juni 1917 utfärdade därefter Kungl. Maj:t förordning om

undantag från tillämpningen av förordningen den 25 juli 1912 angående särskild skatt å majs, utländsk potatis samt maniokarot och andra väsentligen lika stärkelserika, tullfria utländska ämnen, använda vid tillverkning av stärkelse (nr 401); varande förordningen av enahanda innehåll som det för riksdagen framlagda förslaget.

Nyssnämnda den 25 juni 1917 utfärdade Kungl. Maj:t jämväl kungörelse angående tiden för ikraftträdandet av berörda förordning (nr 402); och stadgades i denna kungörelse, att förordningen skulle träda i kraft den 1 juli 1917 och gälla tillsvidare till den 1 mars 1918.

Sedan kontrollstyrelsen och folkhushållningskommissionen i infördade yttranden tillstyrkt vidtagande av åtgärder för att bestämmelserna i förenämnda förordning den 25 juni 1917 måtte förlängas att gälla under ytterligare ett år, föreslog Kungl. Maj:t i en till riksdagen avlåten, den 22 januari 1918 dagtecknad proposition, nr 32, riksdagen att antaga ett vid propositionen fogat förslag till förordning av enahanda innehåll som förordningen den 25 juni 1917, att träda i kraft den 1 mars 1918 och gälla tillsvidare till dag, som av Konungen bestämdes, dock ej längre än till den 1 mars 1919.

Riksdagen anmälde i skrivelse den 22 februari 1918, nr 30, att riksdagen bifallit propositionen.

Den 26 februari 1918 utfärdade därefter Kungl. Maj:t förordning i ämnet (nr 86).

Under sistlidne höst har jag anmodat kontroll- och lantbruksstyrelserna samt folkhushållningskommissionen att inkomma med yttranden, huruvida ifrågavarande undantagsbestämmelse borde utsträckas att gälla utöver den 1 mars 1919.

Kontrollstyrelsen har vid sitt i ärendet avgivna utlåtande fogat en skrivelse, däri Aktiebolaget Svenska Stärkelseintressenter såsom sin mening framhåller, att förordningen den 25 juli 1912 i sin helhet bör suspenderas för ett år i sänder.

För egen del anför kontrollstyrelsen, att den ansåge samma omständigheter, som föranlett tillkomsten av ifrågavarande undantagsbestämmelse, alltjämt göra sig gällande, och hemställer därför, att åtgärder måtte vidtagas för bestämmelsens prolongering under ett år. Styrelsen förklarar sig vidare icke hava något att erinra mot, att undantaget från tillämpningen av förordningen den 25 juli 1912 utsträcker att omfatta även utländsk potatis samt ämne, som innehåller utländsk potatis.

Lantbruksstyrelsen och folkhushållningskommissionen tillstyrka i avgivna yttranden, att den i förordningen den 26 februari 1918 meddelade bestämmelsen om undantag från tillämpningen av förordningen den 25 juli 1912 prolongeras för den av kontrollstyrelsen föreslagna tid.

Ehuru det numera kan förväntas, att förhållandena på livsmedelsmarknaden så småningom skola förbättras, torde dock samma omständigheter, vilka föranlett tillkomsten av den för närvarande gällande undantagsbestämmelsen om skattefrihet för vissa vid tillverkning av stärkelse använda utländska ämnen, komma att vara för handen ännu en tid framåt. Jag anser därför, att nämnda undantagsbestämmelse bör förnyas för ytterligare ett år, med rätt för Konungen att, om förändrade förhållanden skulle föranleda därtill, redan före utgången av sagda tid föreskriva, att ifrågavarande bestämmelse icke vidare skall äga tillämpning. Däremot synes mig tillräcklig anledning icke föreligga att nu utvidga undantagsbestämmelsen att omfatta jämväl utländsk potatis och ämne, som innehåller dylik potatis. Enligt mitt förmenande bör nämligen den potatis, vilken tilläventyrs kan till riket införas, lika väl som den inhemska, i första hand reserveras till människoföda.»

Departementschefen.

Sedan departementschefen härafter uppläst ett, i enlighet med vad han sålunda yttrat, upprättat förslag till *förordning om undantag från tillämpningen av förordningen den 25 juli 1912 angående särskild skatt å majs, utländsk potatis samt maniokarot och andra väsentligen lika stärkelserika, tullfria utländska ämnen, använda vid tillverkning av stärkelse*, hemställde departementschefen, att Kungl. Maj:t måtte i proposition till riksdagen föreslå riksdagen att antaga nämnda förslag.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdade hemställan behagade Hans Maj:t Konungen lämna bifall; och skulle till riksdagen avlätas proposition av den lydelse, bil. litt. vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Bengt Arfwidson.